

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/79/2012
Identifikačné číslo spisu:	4011200015
Dátum vydania rozhodnutia:	13.08.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4011200015.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľky: S., bytom S., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie v Bratislave, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sd/7/2011-84 zo dňa 17. septembra 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 17. septembra 2012, č. k. 23Sd/7/2011-84 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. 466 118 1750 0 zo dňa 04. novembra 2010 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 23. februára 2011 z r u š u j e a v e c v r a c i a odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne č. 466 118 1750 0 zo dňa 04. novembra 2010 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 23. februára 2011. Zároveň nepriznal navrhovateľke náhradu trov konania.

Krajský súd mal vykonaným dokazovaním preukázané, že odporkyňa postupovala v zmysle zákonných ustanovení a zníženie starobného dôchodku bolo v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami.

Proti tomuto rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie. Poukázala na nesprávne konanie Sociálnej poisťovne, keďže dokázala, že ako samostatne zárobkovo činná osoba odovzdávala platby do fondov vždy načas. Aj keď Najvyšší súd nariadil opakované preskúmanie skutkového stavu, krajský súd sa pripomienkami navrhovateľky nezaoberal. Žiadala, aby súd potvrdil, že platila do fondov vždy presne a včas, podľa vtedy platných zákonov, a preto nemohla mať žiadny dlh a aby jej Sociálna poisťovňa nahradila všetky finančné straty, ktoré jej spôsobila.

Následne navrhovateľka podala na krajský súd doplnenie svojho odvolania v ktorom poukázala na to,

ako je možné, že Sociálna poisťovňa až po ôsmych rokoch obviní svojho poistenca, že v rokoch 1995 až 1998 odvádzal platby do fondov v nesprávnej výške. Na jej odvolanie Sociálna poisťovňa vôbec nereagovala a o nedoplatku začala konať až počas trvania jej práceneschopnosti v rokoch 2007 a 2008. Navrhovateľka niekoľkokrát žiadala o vysvetlenie a prekontrolovanie registra platieb, vždy ju ale odmietli. Preto sa obrátila na okresnú aj krajskú prokuratúru. Sudkyňa sa jej pripomienkami nezaoberala ani napriek rozsudku najvyššieho súdu. Neobstojí tvrdenie Sociálnej poisťovne, že sa nedá zistiť, kto zaplatil dlh presunutý v jednom balíku, keďže v Oznámení o postúpení pohľadávky je jasne uvedené pod akým číslom a v akej výške sa pohľadávka má zrealizovať. Navrhovateľka vie dokázať, že predmetnú sumu zaplatila. Navyše ju Sociálna poisťovňa nevyzvala pred postúpením pohľadávky na zaplatenie dlhu. Zvláštna je aj dlžná suma 20.970,- Sk. Za sporné považuje navrhovateľka aj tvrdenie o nesprávnom výpise z DÚ.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky uviedla, že dôvody uvedené v odvolaní nepovažuje za opodstatnené. Podľa nej súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Pohľadávka bola v súlade so zákonom o sociálnom poistení odstúpená tretej osobe. Podľa jej názoru žiadny právny predpis neumožňuje hodnotiť obdobie dôchodkového poistenia z dôvodu, že pohľadávka na poistnom bola postúpená tretej osobe a uhradenú odplatu za postúpenú pohľadávku alebo splnenie záväzku, ktorý vznikol postúpením pohľadávky na poistnom tretej osobe, nie je možné považovať za zaplatenie poistného na dôchodkové zabezpečenie. Dodatočné zaplatenie pohľadávky tretej osobe, nie je podľa nej možné považovať za splnenie podmienky zaplatenia poistného, ktoré má podľa zákona vyberať Sociálna poisťovňa.

Odporkyňa ďalej poukázala na to, že k hodnoteniu obdobia samostatnej zárobkovej činnosti, za ktoré nebolo uhradené poistné, je potrebné rozlišovať dva samostatné záväzkovo právne vzťahy. Prvým je poistná povinnosť, ktorú mala navrhovateľka ako samostatne zárobkovo činná osoba voči Sociálnej poisťovni a druhým je povinnosť uhradiť postúpenú pohľadávku tretej osobe. Postúpením zanikla povinnosť navrhovateľky zaplatiť poistné za predmetné obdobie. Podľa názoru odporkyne splnenie druhého záväzkovoprávneho vzťahu nie je možné považovať za splnenie prvého záväzkovoprávneho vzťahu. Trvala preto na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia a navrhovala rozhodnutie krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že prvostupňový rozsudok treba zmeniť a preskúmané správne rozhodnutie zrušiť. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 13. augusta 2013 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu o potvrdení rozhodnutia odporkyne, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia.

Z predložených spisov vyplýva, že odporkyňa vydala dňa 04. novembra 2010 pod č. 466 118 1750 0 rozhodnutie, ktorým navrhovateľke podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, § 112 ods. 3, 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z. z. znížila starobný dôchodok na sumu 345,90 eur mesačne, a to od 20. januára 2011. Suma starobného dôchodku bola znížená po vylúčení obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré nebolo zaplatené poistné za obdobie jún až december v roku 1997, 25 dní v januári v roku 1998, marec až jún v roku 1998 a vymeriavacích

základov za uvedené obdobie a vymeriavací základ v roku 1996. Uvedené zhodnotila na základe potvrdenia pobočky Sociálnej poisťovne Nitra a predloženého opravného evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia.

Toto rozhodnutie bolo pozmenené rozhodnutím č. 466 118 1750 0 zo dňa 23. februára 2011, ktorým bol navrhovateľke starobný dôchodok znížený na sumu 352,20 eur mesačne, a to od 20. januára 2011. Sumu starobného dôchodku aj v tomto rozhodnutí odporkyňa znížila po vylúčení obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré nebolo zaplatené poistené za obdobie jún až december v roku 1997, 25 dní v januári v roku 1998, marec až jún v roku 1998 a vymeriavacích základov za uvedené obdobie a vymeriavací základ v roku 1996. Uvedené zhodnotila na základe potvrdenia pobočky Sociálnej poisťovne Nitra a predloženého opravného evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia.

Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sd/7/2011-84 zo dňa 17. októbra 2011 potvrdil rozhodnutie odporkyne 2. č. 466 118 1750 0 zo dňa 04. novembra 2010 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 23. februára 2011. Vykonaným dokazovaním mal krajský súd za preukázané, že odporkyňa postupovala v zmysle zákonných ustanovení a zníženie starobného dôchodku je v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4Sžo/10/2011-I., 1So/2/2012-II. zo dňa 20. marca 2012 rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie, a to z toho dôvodu, že konanie a rozhodovanie bolo založené na nedostatočnom zistení skutočného stavu veci a rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Najvyšší súd poukázal na to, aby sa prvostupňový súd zaoberal aj úhradou dlhu na poistnom prostredníctvom spoločnosti BENCONT INVESTMENS, s. r. o.. Uviedol, že zaplatenie úhrady za postúpenú pohľadávku na poistnom na dôchodkové poistenie má za následok, že pri posudzovaní nároku na dávku nemožno vylúčiť z doby poistenia obdobie, za ktoré bola zaplatená. Ďalej Najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu aj z dôvodu, že navrhovateľke bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď senát vyhlásil rozhodnutie v jej neprítomnosti v skoršom čase, než na ktorý bola navrhovateľka predvolaná na pojednávanie.

Krajský súd následne svojím rozhodnutím č. k. 23Sd/7/2011-84 zo dňa 17. septembra 2012, ktoré je predmetom preskúmavania v aktuálnom odvolacom konaní, napadnuté rozhodnutie odporkyne v spojení so zmenovým rozhodnutím opäť potvrdil s tým, že odporkyňa postupovala v zmysle zákonných ustanovení a zníženie starobného dôchodku je v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami.

Z predložených spisov odvolací súd ďalej zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra rozhodnutím č. 5082/2003/SZČO zo dňa 28. augusta 2003 predpísala navrhovateľke na úhradu poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie spolu v sume 37.970,- Sk, vzhľadom na to, že na základe kontroly odvodu poisteného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zistila, že za obdobie od júla 1996 do júna 1998 odviedla poistné v nesprávnej výške. Odporkyňa následne na základe odvolania navrhovateľky zmenila rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočky Nitra, a to tak, že zmenila sumu neuhradeného poisteného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie na sumu 36.146,- Sk. Následne navrhovateľka za obdobie od 02. decembra 2007 do 31. apríla 2008, kedy bola uznaná za práceneschopnú, zasielala Sociálnej poisťovni bez právneho dôvodu platby poistného. Tie boli započítané na nedoplatok navrhovateľky. Dlžné poistné bolo po započítaní v sume 20.837,- Sk. Sociálna poisťovňa túto pohľadávku, na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok č. 2 zo dňa 18. augusta 2008, postúpila spoločnosti BECONT INVESTMENTS, s. r. o., ktorej navrhovateľka svoj nedoplatok zaplatila. Za postúpenie pohľadávok bola na účet Sociálnej poisťovne zaplatená odplata dňa 20. augusta 2008.

Podľa § 149 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov pohľadávku okrem pohľadávky na poistnom na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie pred rokom 1994 vrátane penále, ktoré súvisí s týmto poistným, a okrem pohľadávky na dávkach môže Sociálna poisťovňa za podmienok ustanovených týmto zákonom postúpiť tretej osobe, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 149 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sociálna

poisťovňa je povinná bez zbytočného odkladu oznámiť postúpenie pohľadávky fyzickej osobe alebo právnickej osobe, voči ktorej Sociálnej poisťovni vznikla pohľadávka. Súhlas tejto osoby s postúpením pohľadávky sa nevyžaduje.

Podľa § 149 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov právo nakladať s postúpenou pohľadávkou prechádza na tretiu osobu uzatvorením zmluvy a uhradením odplaty za postúpenú pohľadávku na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

Podľa § 149 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu táto pohľadávka prestáva byť pohľadávkou Sociálnej poisťovne a súčasne zaniká:

- a) povinnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby uvedenej v odseku 6 splniť záväzok voči Sociálnej poisťovni v rozsahu postúpenej pohľadávky,
- b) oprávnenie Sociálnej poisťovne nakladať s postúpenou pohľadávkou.

Podľa § 149 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu vzniká:

- a) povinnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby uvedenej v odseku 6 splniť záväzok voči tretej osobe v rozsahu postúpenej pohľadávky,
- b) právo tretej osoby vyžadovať peňažné plnenie od fyzickej osoby alebo právnickej osoby uvedenej v odseku 6 v rozsahu postúpenej pohľadávky,
- c) právo tretej osoby vymáhať postúpenú pohľadávku.

Odvolačný súd sa nestotožnil so záverom krajského súdu o tom, že zníženie starobného dôchodku navrhovateľky je v súlade s právnymi predpismi citovanými v písomnom vyhotovení rozsudku krajského súdu.

V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie č. 52 Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky za rok 2011 publikovanej v zosbite č. 5 roč. 2011 - rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2009 sp. zn. 9So/178/2008, na ktorý už vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4Sžso/10/2011-I., 1So/2/2012-II. zo dňa 20. marca 2012 poukázal Najvyšší súd Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva, že zaplatenie úhrady za postúpenú pohľadávku na poistnom na dôchodkové poistenie má za následok, že pri posudzovaní nároku na dávku nemožno vylúčiť z doby poistenia obdobie, za ktoré bola zaplatená. Odvolací súd v prejednávanej veci nezistil dôvod odchýliť sa od publikovaného právneho názoru, ktorý bol uplatnený aj v iných prípadoch.

Ak teda nie je sporné, že nedoplatok, ktorý navrhovateľka mala voči Sociálnej poisťovni, bol uhradený v plnej výške, v zmysle uvedeného právneho názoru nie je dôvodné, aby toto obdobie, za ktoré pôvodne nezaplatila, bolo vylúčené z doby poistenia a následne jej bol na základe tejto skutočnosti znížený starobný dôchodok.

Súd nezdieľa názor odporkyne o zániku záväzkovoprávneho vzťahu medzi odporkyňou a navrhovateľom, keďže je nepochybné, že Sociálna poisťovňa, ktorá je zákonom poverená výkonom sociálneho poistenia (ako štátnej politiky) je verejnoprávnou inštitúciou zriadenou na tento účel (§120 ods. 1, 2 zákona), ktorá v rámci svojich právomocí okrem iného o výške dlžného poistného rozhoduje predpísaním dlžného poistného (§ 178 ods. 1 písm. a/ bod 8 zákona č. 461/2003 Z. z.), preto vo vzťahu sociálna poisťovňa - poistenec (prípadne zamestnávateľ) nejde o záväzkový vzťah dlžníka a veriteľa, ale ide o vzťah verejnoprávny, založený na oprávnení sociálnej poisťovne na poistné a zákonnej povinnosti poistenca (al. zamestnávateľa) poistné platiť a odvádzať na účely stanovené zákonom.

Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že povinnosť poistenca zaplatiť dlžné poistné, aj po postúpení pohľadávky poisťovňou, je a zostáva aj naďalej povinnosťou zaplatiť dlžné poistné, pričom poistený nemá žiadnu možnosť platiť poisťovni priamo, práve v dôsledku postúpenia pohľadávky. Postúpením pohľadávky nemohla poisťovňa založiť poistenému žiadnu inú povinnosť, než ktorá mu

vznikla zo zákona, na platenie a odvod poistného, resp. na doplatenie poistného v zmysle rozhodnutia odporkyne. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. pritom nevyplyva oprávnenie poisťovne vylúčiť doby poistenia, za ktoré bolo poisteným zaplatené dlžné poistné čo aj inému subjektu (postupníkovi), na ktorý poisťovňa previedla pohľadávku na poistnom.

Je nepochybné, že poistné je prísne účelová platba a jeho zaplatenie by malo vždy smerovať k účelu, na ktorý slúži, t. j. k poisteniu poistenca. Ak teda odporkyňa dostala za postúpenú pohľadávku zaplatené, niet dôvodu, pokiaľ došlo k zaplateniu dlžného poistného v rozsahu zakladajúcom nárok na invalidný dôchodok, aby v takomto prípade nedošlo aj k zhodnoteniu uvedenej doby rozhodného obdobia tak, ako to navrhovateľka namietala.

Podľa názoru odvolacieho súdu bude vecou odporkyne, aby vyhodnotila okolnosti zaplatenia dlžného poistného tak, akoby ich poistený zaplatil (vo výške a v čase) priamo poisťovni. Samotná výška úhrady zaplatenej poisťovni postupníkom je pre posúdenie vzťahu poisťovne a poisteného podľa názoru odvolacieho súdu irelevantná.

Vzhľadom na to, že rozhodnutie odporkyne vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia a neboli tak predpoklady na jeho potvrdenie, bolo potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť tak, že rozhodnutie odporkyne sa zrušuje z dôvodu podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP a vec sa jej vracia na nové konanie, v ktorom bude jej úlohou odstrániť vytýkané pochybenia a o výške dôchodku navrhovateľky znova rozhodnúť.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a podľa § 250k ods. 1 OSP, keďže navrhovateľka si v konaní trovy konania neuplatnila.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.